

ሰኔ 22 ቀን 2008 ዓ.ም.

ዳኞች፡- መስጠፋ አህመድ

ተፈሪ ገብሩ

ሸምሱ ሲርጋጋ

አብረሃ መሰለ

ፈይሳ ወርቁ

አመልካች፡- አዲስ ፋና ጠቅላላ ሽቀጣ ሽቀጥ እና ሆቴሎች ንግድ አ.ማ.

- ነ/ፈ.ጅ ወንድሜነህ ተገኘ ቀረቡ

ተጠሪ፡- አቶ ሊቁ ብርሃኑ - የቀረበ የለም

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ የአሰሪና ሰራተኛ ክርክርን የሚመለከት ሲሆን የተጀመረውም ተጠሪው በባህርዳር ወረዳ ፍርድ ቤት በ27/11/2007 ዓ.ም. አዘጋጅተው ባቀረቡት ክስ ነው፡፡

የጉዳዩን አመጣጥ በተመለከተ አመልካች ተጠሪን ይሰሩበት ከነበረው የባህርዳር ቅርንጫፍ ከ13/08/2007 ዓ.ም. ጀምሮ ወደ ጅምር ቅርንጫፍ ያዛወራቸው መሆኑን፣ የዝውውር ደብዳቤው በ07/08/2007 ዓ.ም. የተጻፈ ሆኖ ለተጠሪው የደረሰው በ09/08/2007 ዓ.ም. መሆኑን፣ ተጠሪው ወደ ተዛውሩበት ቦታ ሳይሄዱ በባህርዳር ቅርንጫፍ ሲሰሩበት የነበረው የስራ መደብ ሳይሰረዝ ወደ ጅምር ቅርንጫፍ እንዲዛወሩ የተደረገው አለአግባብ መሆኑን ገልጸው ዝውውሩን በመቃወም ለምዕራብ አማራ አሰሪና ሰራተኛ ጉዳይ ወሳኝ ቦርድ በ16/08/2007 ዓ.ም. ክስ አቅርበው መጥሪያውን በ17/08/2007 ዓ.ም. ለአመልካች ማድረሳቸውን፣ ተጠሪው ከ13/08/2007 ዓ.ም. ጀምሮ እስከ 17/08/2007 ዓ.ም. ድረስ በመደዳው ለአምስት ቀናት በተዛወሩበት ጅምር ቅርንጫፍ በስራ ላይ አልተገኙም በሚል የስራ ውላቸውን ስለማቋረጡ አመልካች 19/08/2007 ዓ.ም. በተጻፈ ደብዳቤ ለተጠሪው ያሳወቀ መሆኑን፣ አመልካቹ በቦርድ ለቀረበበት ክስ ተጠሪውን ያሰናበታቸው በመሆኑ ክስራ የተሰናበተን ሰራተኛ ጉዳይ ቦርዱ የማየት ስልጣን የለውም የሚል

መቃወሚያ ማቅረብ፣ የቦርዱም የአመልካቹን የስንብት እርምጃ በ20/08/2007 ዓ.ም. በተሰጠ ትዕዛዝ ካገደው በኋላ ጉዳዩን የማየት ስልጣን አለኝ በማለት በ04/09/2007 ዓ.ም. ብይን መስጠቱን፣ አመልካቹ በዕገድ ትዕዛዙ መሰረት ተጠሪውን እስከ 29/09/2007 ዓ.ም. ድረስ ሲያሰራው ቆይቶ በቃል ትዕዛዝ ያሰናበተው መሆኑን፣ በሌላ በኩል የቦርዱን ብይን በመቃወም አመልካች ለአማራ ብሔራዊ ክላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ባቀረበው ይግባኝ ሳቢያ ፍርድ ቤቱ የግራ ቀኙን ክርክር ሰምቶ ቦርዱ ከስራ የተሰናበተን ሰራተኛ ጉዳይ የማየት የስረ ነገር ስልጣን የለውም በሚል ብይኑን በመዝገብ ቁጥር 40770 በ03/11/2007 ዓ.ም. የሻረው መሆኑን፣ ተጠሪው ለወረዳው ፍርድ ቤት ክስ ያቀረቡትም ከላይ የተጠቀሱትን ሁኔታዎች በዝርዝር ገልጸው ስንብቱ ሕገ ወጥ በመሆኑ ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሏቸው ወደስራቸው እንዲመለሱ በመጠየቅ መሆኑን፣ በፍርድ ቤት በቀረበበት ክስ አመልካቹ በፍራ ጉዳዩ ረገድ በሰጠው መልስ የአዲስ አደረጃጀት እና ደመወዝ ስኬል ጥናት በማድረግ ከ01/11/2006 ዓ.ም. ጀምሮ አዲስ ምደባ እንዳካሄደ፣ ተጠሪውም እንዲዛወሩ የተደረገው በዚህ መሰረት እንደሆነ፣ ከስራ እንዲሰናበቱ የተደረገው ደግሞ በመደዳው ለአምስት የስራ ቀናት በተዛወሩበት ቦታ በስራ ላይ ባለመገኘታቸው እንደሆነ እና በተዛወርኩበት ቦታ በመደዳው ለአምስት የስራ ቀናት በስራ ላይ ያልተገኘሁት ዝውውሩን በመቃወም አቤቱታ እና ክስ በማቅረብ ነው በሚል በሰራተኛው የሚቀርበው ምክንያት ሕጋዊ ተቀባይነት ሊሰጠው የሚገባ ስላለመሆኑ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት በሰጠው አስገዳጅ የሕግ ትርጉም መሰረት የስንብት እርምጃው የተወሰደው በአግባቡ እንደሆነ ገልጾ ክሱ ውድቅ እንዲደረግ የተከራከረ መሆኑን የመዝገቡ ግልባጭ ያመለክታል።

የወረዳው ፍርድ ቤትም ክሱን እና የግራ ቀኙን ምስክሮች ከሰማ በኋላ የስራ መደቡ ባልተሰረዘበት ሁኔታ አመልካች ለ30 ዓመታት ያገለገሉትን ሰራተኛ ወደ ሌላ ቦታ ማዛወሩ ተገቢ አለመሆኑን፣ ዝውውሩ ተገቢ ነው ቢባል እንኳ ተጠሪው በነበሩበት ባህርዳር ቅርንጫፍ ርክክብ የጨረሱት በ12/08/2007 ዓ.ም. ስለመሆኑ በተጠሪው ምስክሮች መረጋገጡን፣ ይህም ጉዞው ከሚፈጀው ጊዜ አንጻር ተጠሪው በ13/08/2007 ዓ.ም. በጅማ ቅርንጫፍ በስራ ላይ ሊገኙ የሚችሉበት ሁኔታ እንዳልነበረ የሚያመለክት መሆኑን፣ የቦርዱ የዕገድ ጊዜ ካበቃ በኋላም ተጠሪው ወደ ተዛወሩበት ቦታ እንዲሄዱ አመልካች ዕድል ያልሰጣቸው መሆኑን ገልጾ ስንብቱ ሕገወጥ ነው በማለት አመልካች የአራት ወር ደመወዝ ከፍሎ ተጠሪ ወደ ስራ እንዲመልሳቸው በመዝገብ ቁጥር 39453 በ18/06/2008 ዓ.ም. ውሳኔ ሰጥቷል።

አመልካች አቤቱታውን ለዚህ ችሎት ያቀረበው የባህርዳር ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት እና የአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት የቀረበላቸውን ይግባኝ እና አቤቱታ እንደቅደም ተከተላቸው በመዝገብ ቁጥር 0305653 በ05/07/2008 ዓ.ም. እና በመዝገብ ቁጥር 56209 በ07/07/2008 ዓ.ም. በትዕዛዝ ዘግተው በማሰናበታቸው ሲሆን የሰበር አቤቱታው

ተመርምሮ በዚህ ጉዳይ ተጠሪው ለአምስት ተከታታይ ቀናት ክስራ በመቅረታቸው ተሰናብተዋል በማለት የቀረበው የፊርማ መቆጣጠሪያ ሰነድ በስር ፍርድ ቤቶች ሳይታይ የመታለፉን አግባብነት ተጠሪው ባሉበት ለማጣራት ይቻል ዘንድ ጉዳዩ ለሰበር ክርክር እንዲቀርብ በመደረጉ ግራ ቀኙ የጽሁፍ ክርክር ተለዋውጠዋል። የጉዳዩ አመጣጥ እና የክርክር ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን እኛም በጉዳዩ እልባት ማግኘት የሚገባቸው፡-

1. የስራ መደቡ ባልተሰረዘበት ሁኔታ አመልካች ለ30 ዓመታት ያገለገሉትን ሰራተኛ ወደ ሌላ ቦታ ማዛወሩ ተገቢ አይደለም በማለት የወረዳው ፍርድ ቤት የደረሰበት መደምደሚያ ሕጋዊ መሰረት ያለው ነው ወይስ አይደለም?
2. ስንብቱ ሕገ ወጥ በመሆኑ ተጠሪው ወደስራ ሊመለሱ ይገባል በማለት የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ወይስ አይደለም?
3. አመልካች የአራት ወራት ውዝፍ ደመወዝ ለተጠሪው እንዲከፍል የተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ነው ወይስ አይደለም?

የሚሉ ነጥቦች መሆናቸውን በመገንዘብ ጉዳዩን መርምረናል።

የመጀመሪያው ነጥብ በተመለከተ በመሰረቱ ተጠሪው ለወረዳው ፍርድ ቤት ክስ ያቀረቡት ዝውውሩን ሳይሆን የስራ ስንብት እርምጃውን በመቃወም ነው። ዝውውሩ እና ስንብቱ ተያያዥነት ያላቸው መሆኑን ከክርክሩ መገንዘብ የተቻለ ቢሆንም ፍርድ ቤቱ የዝውውሩን አግባብነት እንደ አንድ የክርክር ጭብጥ አድርጎ ውሳኔ ማሳረፉ ተገቢውን የክርክር አመራር ስርዓት መሰረት ያደረገ አይደለም። ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ ለስራው አስፈላጊ መሆኑ ሲታመን አንድ ሰራተኛ ከአንድ የስራ መደብ ተመሳሳይ ደረጃ ወዳለው ሌላ የስራ መደብ ወይም ከአንድ ቅርንጫፍ ወደ ሌላ ቅርንጫፍ የማዛወር መብት በመሰረቱ የአሰሪው ነው። የሰራተኛው የአገልግሎት ዘመን መጠን እና የስራ መደቡ አለመሰረዝ በራሱ ሰራተኛውን ከአንድ ቅርንጫፍ ወደ ሌላ ቅርንጫፍ አዛውሮ ከማሰራት የሚከለክል አይደለም። በመሆኑም በዚህ ረገድ የወረዳው ፍርድ ቤት የደረሰበት መደምደሚያ ሕጋዊ መሰረት ያለው ነው ለማለት የሚቻል ሆኖ አልተገኘም።

ሁለተኛውን ነጥብ በተመለከተ የወረዳው ፍርድ ቤት ስንብቱ ሕገ ወጥ ነው ለማለት ከቻለባቸው ዓባይት ምክንያቶች አንዱ ተጠሪው ርክክብ የጨረሱት በ12/08/2007 ዓ.ም. እንደሆነ በማስረጃ የተረጋገጠ በመሆኑ ጉዞው ከሚፈጀው ጊዜ አንጻር ሰራተኛው በ13/08/2007 ዓ.ም. በተዛወሩበት ጅምር ቅርንጫፍ ለመገኘት የሚችሉበት ሁኔታ አልነበረም የሚል ነው። በግራ ቀኙ በኩል ከተሰሙት ምስክሮች መካከል የተጠሪው 1ኛ ምስክር ተጠሪው ርክክብ የጨረሱት በ12/08/2007 ዓ.ም. እንደሆነ በመግለጽ የመሰከሩ ሲሆን የተጠሪው የቅርብ አለቃ መሆናቸውን የገለጹት

የአመልካቹ 2ኛ ምስክር በበኩላቸው ተጠሪው ርክክብ ያጠናቀቁት በ09/08/2007 ዓ.ም. እንደሆነ ገልጸው መመስከራቸውን የመዝገቡ ግልባጭ ያመለክታል። ከዚህ ምስክርነት መካከል የወረዳው ፍርድ ቤት ተገቢ እድርጎ የተቀበለው በተጠሪው 1ኛ ምስክር የተሰጠውን ምስክርነት ነው። አመልካች በሰበር አቤቱታው ላይ ርክክቡ የተፈጸመው በ09/08/2007 ዓ.ም. መሆኑን አስረድተን እያለ ተቀባይነት ያጣው አልአግባብ ነው ከማለት በቀር ተጠሪው ርክክቡን የፈጸሙት በ12/08/2007 ዓ.ም. ስለመሆኑ በተጠሪው ምስክር የተሰጠው ምስክርነት ተቀባይነት የሚያጣበት ሕጋዊ ምክንያት ስለመኖሩ ያቀረበው ክርክር የለም። ርክክቡ የተፈጸመበትን ሰነድ በማስረጃነት አቅርቦ የነበረ ስለመሆኑም የመዝገቡ ግልባጭ አያመለክትም።

አመልካች በሰበር አቤቱታው ላይ ከስንብቱ ጋር የተያያዙትን ሰነዶች ፍርድ ቤት በማስረጃነት አቅርቦን ነበር ከማለት በቀር ካቀረቧቸው ሰነዶች መካከል የርክክቡን ቀን የሚያመለክት ሰነድ ስለመኖሩ አልገለጸም። በሰበር አጣሪ ችሎት አቅርቦ ከመዝገቡ ካያያዛቸው ሰነዶች መካከልም ይህ ሰነድ የለም። ተጠሪው ከስራ የተሰናበቱት ከ13/08/2007 ዓ.ም. ጀምሮ እስከ 17/08/2007 ዓ.ም. ድረስ በመደዳው ለአምስት የስራ ቀናት በስራ ላይ አልተገኙም በሚል ሲሆን ርክክቡን ያጠናቀቁት በ12/08/2007 ዓ.ም. ከሆነ ደግሞ ከባህርዳር ወደ ጅም የሚደረግ ጉዞ የሚፈጀው ጊዜ የሚታወቅ በመሆኑ ተጠሪው በ12/08/2007 ዓ.ም. በስራ ላይ አልተገኙም ሊባሉ የሚችሉበት አግባብ አይኖርም። ተጠሪው ርክክቡን ባህርዳር ላይ በ12/08/2008 ዓ.ም. አጠናቀው በ13/08/2007 ጅም ቅርንጫፍ በስራ ላይ ለመገኘት የሚያስችላቸው ሁኔታ የነበረ ስለመሆኑም በአመልካቹ በኩል የቀረበ ክርክር የለም። በመሆኑም ስንብቱ ሕገወጥ ነው ተብሎ ተጠሪው ወደስራ እንዲመለሱ የተሰጠው ውሳኔ የሚነቀፍበትን ሕጋዊ ምክንያት አላገኘንም። ይሁን እንጂ አመልካች የወሰደው የዝውውር እርምጃ ተቀባይነት የሚያጣበት ሕጋዊ ምክንያት ባለመኖሩ እና ተጠሪውም ወደ ስራ መመለስ የሚገባቸው በጅም ቅርንጫፍ በመሆኑ የወረዳው ፍርድ ቤት ተጠሪው ወደ ስራ የሚመለሱበትን ቅርንጫፍ ሳይለይ በደፈናው ወደስራ ሊመለሱ ይገባል በማለት የሰጠው ውሳኔ ተገቢ ባለመሆኑ ውሳኔው በዚህ አግባብ ብቻ ሊታረም የሚገባው መሆኑን ተገንዝበናል።

ሶስተኛውን ነጥብ በተመለከተ ወደ ስራው እንዲመለስ በመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የስራ ክርክር ችሎት የተወሰነለት ሰራተኛ ከስድስት ወራት የማይበልጥ ወቅት ደመወዝ እንዲከፈለው ፍርድ ቤቱ የሚወስን ስለመሆኑ በአዋጅ ቁጥር 377/1996 በአንቀጽ 43 (5) የተመለከተ በመሆኑ ለተጠሪው የአራት ወራት ወቅት ደመወዝ እንዲከፈል መወሰኑ የሚነቀፍ ሆኖ አልተገኘም። በሌላ በኩል ጉዳዩ በይግባኝ ታይቶ የሰራተኛው ወደስራ የመመለስ ውሳኔ ከፀና ከአንድ ዓመት ያልበለጠ ወቅት ደመወዝ ፍርድ ቤቱ ለሰራተኛው የሚወስን ስለመሆኑ በዚህ ድንጋጌ ተመልክቷል። በመሆኑም ጉዳዩ በዚህ ችሎት ከቆየበት ጊዜ አንጻር ለተጠሪው በተጨማሪ የሁለት ወራት ደመወዝ ሊወሰን የሚገባው መሆኑን ተገንዝበናል።

ሲ.ጠቃለል አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ በክሬል መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት እና ሊታረም የሚገባው በመሆኑ የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቷል።

ው ሳ ኔ

1. በባህርዳር ወረዳ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 39453 በ18/06/2008 ዓ.ም. ተሰጥቶ በባህርዳር ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት እና በአማራ ብሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት እንደቅደም ተከተላቸው በመዝገብ ቁጥር 0305653 በ05/07/2008 ዓ.ም. እና በመዝገብ ቁጥር 56209 በ07/07/2008 ዓ.ም. በትዕዛዝ የጸናው ውሳኔ በፍትሐብሔር ስነ ስርዓት ሕግ ቁጥር 348 (1) መሰረት ተሻሽሏል።
2. የስራ ስንብት እርምጃው ሕገወጥ በመሆኑ ተጠሪው የአራት ወር ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሏቸው ወደስራ ሊመለሱ ይገባል በሚል የተሰጠው የውሳኔ ክፍል ፀንቷል።
3. በስር ፍርድ ቤቶች ከተወሰነው በተጨማሪ በአዋጅ ቁጥር 377/1996 በአንቀጽ 43 (5) በተመለከተው መሰረት አመልካች የሁለት ወር ውዝፍ ደመወዝ ለተጠሪው ሊከፍል ይገባል በማለት ወስነናል።
4. ወደስራ የሚመለሱበት ቅርንጫፍ ሳይለይ ተጠሪው ወደስራቸው ሊመለሱ ይገባል በሚል በደፈናው የተሰጠው የውሳኔ ክፍል ተሻሯል።
5. ተጠሪው ወደ ስራ ሊመለሱ እና ውዝፍ ደመወዝም ሊከፈላቸው በተዛወሩበት ጅምር ቅርንጫፍ ነው በማለት ወስነናል።
6. በባህርዳር ወረዳ ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 39453 የተያዘው አፈጻጸም ታግዶ እንዲቆይ በዚህ መዝገብ በ09/07/2008 ዓ.ም. ተሰጥቶ የነበረው ትዕዛዝ ተነስቷል። ይጻፍ።
7. የውሳኔው ግልባጭ ለስር ፍርድ ቤቶች ይላክ።
8. የሰበር ክርክሩ ያስከተለውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ የየራሳቸውን ይቻሉ።
9. ውሳኔ ያገኘ ስለሆነ መዝገቡ ተዘግቷል።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ብ/ይ